

ВІДГУК

офіційного опонента

**доктора юридичних наук, доцента АРМАШ Надії Олексіївни,
на дисертаційну роботу ВІНОГРАДОВОЇ Анастасії Іванівни на тему
«АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КАДРОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ В УКРАЇНІ»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань «08 –
Право», за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність теми дисертації.

Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021 затверджено Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки. Зокрема, Стратегією визначено, що серед основних проблем, які зумовлюють необхідність подальшого удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя, є «нестача суддів у місцевих та апеляційних судах, надмірне навантаження на суддів у судах усіх рівнів». Наразі, Україна відчуває кадровий голод в судовій системі, що не лише ускладнює своєчасний доступ громадян до правосуддя, але і ставить під загрозу подальше функціонування судової влади в Україні.

Відтак, визначення шляхів вдосконалення адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності судів з урахуванням: положень національної доктрини адміністративного права щодо змісту публічної служби у судах, змісту та особливостей відповідних інститутів адміністративного права, адміністративних процедур кадрового забезпечення діяльності судів; практики застосування відповідних норм; досвіду визначення та застосування правових засобів кадрового забезпечення діяльності судів за кордоном, є вельми актуальним.

Наразі, з'ясування сутності адміністративно-правових засад кадрового забезпечення діяльності судів, що відображають цілеспрямований характер діяльності уповноважених суб'єктів щодо здійснення кадрового забезпечення діяльності судів, проводилися фрагментарно та не мали системного характеру.

Вказані положення зумовлюють актуальність обраної теми дисертаційної роботи та проведеного дослідження.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Метою дисертаційної роботи визначено формування теоретичного підґрунтя та визначення адміністративно-правових засад кадрового забезпечення діяльності судів в Україні, визначення шляхів вдосконалення адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності судів з урахуванням: положень національної доктрини адміністративного права щодо змісту публічної служби у судах, змісту та особливостей відповідних інститутів адміністративного права, адміністративних процедур кадрового забезпечення діяльності судів; практики застосування відповідних норм; досвіду визначення та

застосування правових засобів кадрового забезпечення діяльності судів за кордоном.

Дослідження проведено із застосуванням як загально наукових, так і спеціально юридичних методів наукового пізнання. Зазначені методи застосовано у поєднанні із системним методом, використання якого полягало у розгляді основних понять та категорій дослідження як систем, а також – у встановленні співвідношенні між ними.

В процесі дослідження, на виконання вказаної мети були досягнуті результати, які містять ознаки наукової новизни, зокрема:

- уперше запропоновано визначати адміністративно-правові засади кадрового забезпечення діяльності судів як сукупність базових положень, в яких відображено сутність адміністративно-правового регулювання відносин у сфері кадрового забезпечення діяльності судів;

- кадрове забезпечення діяльності судів у його адміністративно-правовому вимірі охарактеризовано як адміністративно-правове явище, до якого віднесено процедури: комплектування посад публічної служби в судах, призначення на вказані посади, звільнення з посад публічної служби;

- обґрунтовано підхід, за яким публічну службу на посадах державної служби в апараті суду віднесено до адміністративної служби;

- удосконалено визначення принципів кадрового забезпечення національної судової системи та їх систематизацію за критерієм виду публічної служби в судах: суддівської, адміністративної та мілітаризованої (Служба судових розпорядників та Служба судової охорони);

- доповнено поняття та ознаки суб'єкта кадрового забезпечення діяльності судів як видового щодо «суб'єкта кадрового забезпечення органу публічної влади» із врахуванням особливостей публічної служби у суді;

- визначено форми просування судді по службі та доведено необхідність закріплення окремої процедури призначення діючого судді на посаду у суді вищого рівня, а також - повноважень Вищої ради правосуддя у зв'язку із просуванням судді по службі;

- дістали подальшого розвитку поняття публічної служби, визначено поняття та ознаки публічної служби в судах та здійснено її класифікацію: суддівська служба (служба на посаді судді); адміністративна служба; патронатна служба; спеціалізована служба (служба на посадах співробітників Служби судової охорони, яка передбачає присвоєння спеціальних звань);

- розвинуто систему суб'єктів кадрового забезпечення національної судової системи та здійснено систематизацію суб'єктів кадрового забезпечення діяльності судів за критеріями: здійснювані функції; положення по відношенню до суду; форма прийняття рішень;

- запропоновано визначення категорії «акти суб'єкта публічної влади», визначено особливості такого акта щодо актів суб'єктів кадрового забезпечення судів у адміністративно-правовому вимірі.

Достовірність наукових результатів забезпечується їх використанням у правотворчій діяльності при використанні для подальшого розвитку правового

регулювання кадрового забезпечення діяльності судів, у правозастосовному процесі з метою подолання існуючих недоліків правового регулювання; у науковій діяльності для формування теоретичного підґрунтя для розвитку наукових досліджень опрацьованих категорій; у навчальному процесі при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Організація судових та правоохоронних органів», а також для вдосконалення навчально-методичного забезпечення інших навчальних дисциплін адміністративно-правового спрямування та у сфері sudoустрою (Довідка про впровадження Класичного приватного університету від 20.09.2023).

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Виноградової Анастасії Іванівни повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 – Право.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям визначення адміністративно-правових засад кадрового забезпечення діяльності судів в Україні

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Виноградової Анастасії Іванівни є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертаційна робота написана українською мовою з використанням загальноприйнятої правничої термінології. Логічно структурований текст дозволяє прослідкувати причинно-наслідкові зв'язки при формуванні висновків та вказує на глибоке розуміння автора проблематики предмету дослідження.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що охоплюють сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Загальний обсяг дисертації становить 258 сторінок, із них обсяг основного тексту – 206 сторінок. Кількість використаних у дисертації джерел налічує 289 найменувань, розташованих на 33 сторінках. Додаток складає 7 сторінок.

У вступі обґрунтовано актуальність наукового дослідження, наголошено зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими програмами та планами кафедри. Авторіві, на наше переконання, вдалося чітко та вичерпно визначити мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Ґрунтовно охарактеризовано методологічну основу дисертації, сформульовано наукову новизну, а також викладено основні положення, що виносяться на захист. Вдало визначено наукове й практичне значення одержаних результатів, вказано на їхню апробацію

та публікації.

У першому розділі «Теоретико-правові основи кадрового забезпечення діяльності судів в Україні» розкрита сутність адміністративно-правових засад кадрового забезпечення діяльності судів як сукупності положень, базових для розкриття сутності адміністративно-правового регулювання відносин у сфері кадрового забезпечення, що відображають цілеспрямований характер діяльності уповноважених суб'єктів щодо здійснення кадрового забезпечення діяльності судів.

Здійснено систематизацію принципів кадрового забезпечення діяльності судів за критерієм виду публічної служби в судах: суддівської, адміністративної та мілітаризованої (Служба судових розпорядників та Служба судової охорони). Надано характеристику принципів для кожного виду публічної служби в судах з урахуванням його специфіки. Водночас, наголошено про доцільність встановлення спільними для усіх видів кадрового забезпечення публічної служби в судах наступних принципів: верховенство права, законність, відкритість і гласність, демократизм, патріотизм.

В другому розділі «Зміст кадрового забезпечення діяльності судів в Україні» Здійснено систематизацію принципів кадрового забезпечення діяльності судів за критерієм виду публічної служби в судах: суддівської, адміністративної та мілітаризованої (Служба судових розпорядників та Служба судової охорони). Надано характеристику принципів для кожного виду публічної служби в судах з урахуванням його специфіки. Водночас, наголошено про доцільність встановлення спільними для усіх видів кадрового забезпечення публічної служби в судах наступних принципів: верховенство права, законність, відкритість і гласність, демократизм, патріотизм.

Виокремлено загальні та специфічні ознаки суб'єкта кадрового забезпечення діяльності судів. Загальні ознаки відображають видову належність вказаних суб'єктів до суб'єктів публічної влади. Специфічні ознаки відображають особливості правової природи, організації та діяльності суб'єктів кадрового забезпечення діяльності судів.

В третьому розділі «Шляхи вдосконалення кадрового забезпечення діяльності судів в Україні» Визначено актуальні чинники вдосконалення адміністративного законодавства щодо кадрового забезпечення діяльності судів: недосконалість системи стримувань та противаг, зокрема проблеми визначення місця у ній суб'єктів судової влади та правових засобів її представництва; розвиток адміністративно-правових гарантій верховенства права як принципу діяльності щодо кадрового забезпечення діяльності судів; необхідність забезпечення системного характеру адміністративно-правового регулювання; недостатня укомплектованість судів кадрами.

Здійснено систематизацію напрямів розвитку адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності судів за критерієм сфери їх впливу: оптимізація загальних положень щодо кадрового забезпечення діяльності судів; оптимізація кадрового забезпечення діяльності судів у вузькому або у широкому сенсі.

Дисертаційне дослідження А.І. Виноградової завершують логічні і аргументовані висновки у яких підводяться підсумки наукового дослідження. У висновках, зміст яких відповідає попередньому матеріалу дослідження і має узагальнюючий характер, містяться також рекомендації для удосконалення і підвищення ефективності діяльності вітчизняної судової системи.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи

Наукові результати дисертації висвітлені у 9 публікаціях, одна з яких опублікована у виданні, що включене до міжнародної наукометричної бази Emerging Sources Citation Index (ESCI) by Web of Science, 4 статті в наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні. Також результати дисертації були апробовані на 3 наукових фахових конференціях.

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях А.І. Виноградової.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Відаючи належне здобуткам дисертаційного дослідження А.І. Виноградової, разом з тим, не можна не звернути увагу на деякі висновки і твердження, що викликають певні сумніви, недостатньо обґрунтовані положення, тощо.

1. У дисертації застосовуються категорії “адміністративно-правові засади” (с.2, 30, 31-34 та інш.), “адміністративно-правове регулювання” (с. 7, 35, 47, 83 та інш.), що визначає необхідність розкриття питання щодо виявлення їх змісту при дослідженні проблеми кадрового забезпечення діяльності судів

2. Серед проблем функціонування системи правосуддя, виділених у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 - 2023 роки, було зазначено, зокрема ті, які безпосередньо стосуються кадрового забезпечення діяльності судів. Серед них - надмірне навантаження на суддів у судах усіх рівнів, надмірно складні процедури проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді. Наразі застосовуються заходи щодо розблокування процедур формування корпусу професійних суддів. Разом з тим, виникає питання про достатність застосованих заходів та доцільність визначення додаткових заходів для подолання виділених у Стратегії проблем, які залишаються актуальними.

3. Сформульовано поняття суб'єкта кадрового забезпечення діяльності судів - уповноважений орган державної влади або його посадова особа, діяльність якого спрямована на забезпечення належного професійного рівня посадових осіб судів, забезпечення спроможності судів ефективно виконувати свої завдання (с.115). Разом з тим, у процедурах кадрового забезпечення діяльності судів бере участь громадська рада доброчесності (ст.87 Закону України “Про судоустрій і статус суддів”). Тож виникає питання до суб'єктного складу відносин щодо кадрового забезпечення діяльності судів за запропонованим у дисертації підходом до визначення відповідного поняття.

4. Серед пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства про кадрове забезпечення діяльності судів зазначено про розвиток адміністративно-правових гарантій верховенства права як принципу кадрового забезпечення діяльності судів. Поясніть авторський підхід до формування відповідних пропозицій, спрямованих на забезпечення розвитку вказаних гарантій.

Проте, вважаємо, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу

Вважаємо, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Виноградової Анастасії Іванівни на тему «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ В УКРАЇНІ» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 08 - Право. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 — 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Виноградова Анастасія Іванівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 – Право, за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний опонент:

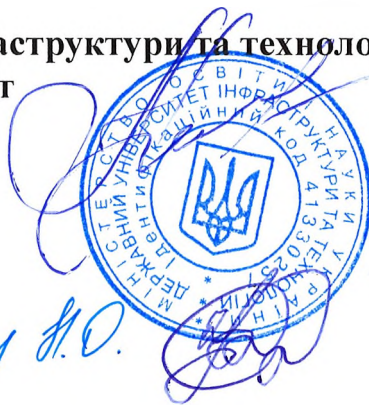
Професор кафедри конституційного та адміністративного права

Юридичного факультету

Державного університету інфраструктури та технологій,

доктор юридичних наук, доцент

Надія АРМАШ

*Людмила Армиш Н.О.
завіряю
проректор з науково-педагогічної роботи*

Н. Армиш